

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

ВИННИЧЕНКО АНДРІЙ ВІКТОРОВИЧ

УДК 342.9

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ
ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
ЯК СКЛАДОВОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук**

Київ – 2025

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий керівник

доктор юридичних наук, старший дослідник

Дніпров Олексій Сергійович,

Київський національний університет будівництва і архітектури,
ректор

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України

Курило Володимир Іванович,

Національний університет біоресурсів і природокористування України,
завідувач кафедри адміністративного та фінансового права

доктор філософії в галузі права

Левченко Діана Сергіївна,

громадська організація «Інформаційно-аналітичний центр
«Сучасне аерокосмічне право»»,
правовий аналітик

Захист відбудеться «28» березня 2025 р. об 11⁰⁰ на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.503.01 у Науково-дослідному інституті публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2А

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Науково-дослідного інституту публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2А

Автореферат розісланий «27» лютого 2025 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Ксенія КУРКОВА

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Україна, маючи багаті земельні ресурси та розвинену аграрну інфраструктуру, протягом усієї історії свого існування була одним з основних виробників сільськогосподарської продукції на світовому ринку. Однак геополітичні ризики, зокрема повномасштабна військова агресія з боку російської федерації, техногенні, екологічні катастрофи, а також соціальна, політична та економічна нестабільність, значно ускладнюють виконання ключових завдань щодо забезпечення ефективного та надійного функціонування сільськогосподарської сфери, що своєю чергою негативно позначається на продовольчій безпеці не лише України, а й багатьох держав світу, до яких відповідна продукція з нашої країни експортується. В умовах сьогодення вкрай важливим завданням законодавця є створення належних адміністративно-правових засад державної підтримки сільського господарства як складової продовольчої безпеки.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Окремі проблемні питання, присвячені державній підтримці сільського господарства, у своїх наукових працях розглядали: Г. Н. Алішов, А. М. Апаров, А. Р. Аракелова, Х. А. Григор'єва, Ю. В. Гаруст, Є. А. Гетьман, А. Є. Гринько, М. П. Денисенко, О. С. Дніпров, О. В. Джафарова, Є. В. Дуліба, Ю. В. Євтіфієва, Я. А. Жаліла, В. О. Зубко, І. В. Ігнатенко, О. М. Ільчук, І. О. Клімова, О. Ф. Кобзар, Б. І. Ковалюк, А. С. Кречик, В. І. Курило, І. В. Курило, К. М. Куркова, Д. С. Левченко, А. І. Литвинов, Л. І. Луценко-Миськів, В. Г. Мазуренко, А. А. Манжула, В. В. Мушенюк, Д. В. Новіков, В. Ю. Оксін, К. О. Перепелиця, Ю. Ю. Пустовіт, К. М. Речка, Р. А. Сербин, Є. Ю. Соболев, Л. В. Сорока, І. В. Фурман, Р. В. Шаповал та багато інших. Водночас попри значний теоретичний доробок, у юридичній літературі фактично неопрацьованим є питання дослідження адміністративно-правових засад державної підтримки сільського господарства саме як складової продовольчої безпеки.

Таким чином наявність низки прогалин і недоліків правового, організаційного, управлінського й економічного характеру, а також відсутність комплексних монографічних досліджень, присвячених вказаній проблематиці, обумовлюють актуальність і своєчасність дисертаційного дослідження, присвяченого вивченню адміністративно-правових засад державної підтримки сільського господарства як складової продовольчої безпеки.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019; Концепції Державної цільової економічної програми розвитку тваринництва на період до 2033 року», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 січня 2025 року № 76-р; Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 липня 2024 року № 684-р; Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на

період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025–2027 роках, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2024 року № 1163-р; Плану заходів забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2022 року № 327. Тема роботи спрямована на виконання положень плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390).

Мета та завдання дослідження. *Мета* дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб спираючись на аналіз наукових поглядів учених, норм чинного законодавства та правозастосовної практики, з'ясувати сутність і розкрити особливості адміністративно-правових засад державної підтримки сільського господарства як складової продовольчої безпеки, на основі чого розробити пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення адміністративного законодавства в цій сфері, з урахуванням сучасних викликів і загроз.

Досягнення поставленої мети зумовлює потребу у вирішенні таких *завдань*:

- удосконалити поняття сільського господарства України як об'єкта адміністративно-правового регулювання для забезпечення продовольчої безпеки та розкрити його значення;
- встановити коло принципів державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки;
- узагальнити нормативно-правовий масив державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки;
- окреслити систему суб'єктів державної підтримки розвитку сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки;
- визначити адміністративні процедури державної підтримки виробників продукції тваринництва як складової продовольчої безпеки;
- розкрити зміст адміністративних процедур державної підтримки виробників окремих видів сільськогосподарської продукції як складової продовольчої безпеки;
- надати характеристику адміністративним процедурам державної підтримки організацій водокористування як складової продовольчої безпеки;
- визначити державно-правові гарантії підтримки сільського господарства України в умовах дії правового режиму воєнного стану;
- запропонувати напрями розвитку адміністративного законодавства в частині вдосконалення адміністративно-правового інструментарію державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки.

Об'єктом дослідження є правові відносини, які виникають у процесі реалізації заходів державної підтримки сільського господарства як складової продовольчої безпеки.

Предмет дослідження – адміністративно-правові засади державної підтримки сільського господарства як складової продовольчої безпеки.

Методи дисертаційного дослідження. Методологічну основу дисертаційної роботи становлять різноманітні методи наукового пізнання. *Логіко-семантичний* метод використано з метою визначення поняття та окреслення значення сільського господарства України як об'єкта адміністративно-правового регулювання для забезпечення продовольчої безпеки (підрозділ 1.1). Щоб встановити коло принципів державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки (підрозділ 1.2), окреслити систему суб'єктів державної підтримки розвитку сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки (підрозділ 1.4), а також встановити державно-правові гарантії підтримки сільського господарства України в умовах дії правового режиму воєнного стану (підрозділ 3.1), було використано *структурно-логічний* та *системно-функціональний* методи. Завдяки використанню методів *документального аналізу*, а також *аналітичного* методу схарактеризовано нормативно-правовий масив державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки (підрозділ 1.3); виокремлено адміністративні процедури державної підтримки виробників продукції тваринництва як складової продовольчої безпеки (підрозділ 2.1); розкрито зміст адміністративних процедур державної підтримки виробників окремих видів сільськогосподарської продукції як складової продовольчої безпеки (підрозділ 2.2); надано характеристику адміністративним процедурам державної підтримки організацій водокористування як складової продовольчої безпеки (підрозділ 2.3). Методи *моделювання* та *прогнозування* уможливили опрацювання напрямів розвитку адміністративного законодавства в частині вдосконалення адміністративно-правового інструментарію державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки (підрозділ 3.2).

Науково-теоретичне підґрунтя дисертаційної роботи становлять праці науковців з адміністративного, господарського, аграрного права. Крім того, було використано напрацювання фахівців з інших галузевих дисциплін, зокрема: теорії держави і права, філософії, соціології, економіки, фінансів тощо.

Нормативно-правову основу дисертації становлять Конституція України, міжнародні нормативні документи, кодифіковані та законодавчі акти, а також низка підзаконних нормативно-правових актів, які прямо чи опосередковано визначають адміністративно-правові засади державної підтримки сільського господарства як складової продовольчої безпеки.

Інформаційною та емпіричною базою дисертаційної роботи є науково-періодичні видання, аналітичні матеріали, статистичні дані тощо.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першою спробою після початку повномасштабного вторгнення з боку російської федерації комплексно, на монографічному рівні з'ясувати сутність і розкрити особливості адміністративно-правових засад державної підтримки сільського господарства як складової продовольчої безпеки, на основі чого

розробити пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення адміністративного законодавства в цій сфері з урахуванням сучасних викликів і загроз. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків. Зокрема, у роботі:

вперше:

- запропоновано авторське визначення поняття сільського господарства України як об'єкта адміністративно-правового регулювання для забезпечення продовольчої безпеки, на основі чого аргументовано, що значення останнього полягає в його ключовій ролі у формуванні внутрішнього ринку продовольства, забезпеченні доступності до якісних і поживних продуктів харчування для населення та гарантуванні економічної стабільності держави;

- надано змістову характеристику адміністративним процедурам державної підтримки виробників продукції тваринництва як складової продовольчої безпеки, на основі чого аргументовано, що дотримання останніх забезпечує стабільність виробництва, підвищує його конкурентоспроможність, сприяє якості продукції та дозволяє ефективно реагувати на виклики, пов'язані з глобальними економічними та екологічними загрозами, а отже, ефективне функціонування цих механізмів є запорукою сталого розвитку агропромислового комплексу й забезпечення потреб населення у високоякісних продуктах тваринного походження;

удосконалено:

- поняття та перелік принципів державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки, до яких зараховано принципи: системності; соціальної орієнтації; диференційованості; цільової орієнтації підтримки; прозорості та доступності; інноваційності; інтеграції в європейський та світовий ринки; субсидіарності;

- теоретичний підхід щодо визначення поняття суб'єктів державної підтримки розвитку сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки, яким запропоновано розуміти органи державної влади, які відповідно до норм чинного законодавства наділені спеціальною компетенцією, а також повноваженнями (сукупністю суб'єктивних прав та юридичних обов'язків), що спрямовані на реалізацію заходів правового, економічного, організаційного, управлінського та іншого характеру в досліджуваній сфері суспільного життя;

- обґрунтування наукової думки стосовно того, що правовий режим воєнного стану негативно позначився на всьому сільськогосподарському секторі України, а отже, на стані продовольчої безпеки. Так, по-перше, відбувся перерозподіл державних ресурсів, оскільки пріоритети державної підтримки також було змінено, адже більша частина державного бюджету була спрямована на фінансування армії, оборонних потреб і відновлення інфраструктури. По-друге, ідеться про ускладнення доступу до земель та її ресурсів. Воєнні дії зробили окремі землі просто непридатними до обробки. Крім того, порушення транспортної інфраструктури ускладнило постачання ресурсів (насіння, добрива, техніка) до фермерів. По-третє, у відповідь на виклики воєнного стану держава запровадила спрощені механізми надання

фінансової підтримки аграріям, щоб забезпечити стабільність продовольчої безпеки; по-четверте, для підтримки сільського господарства в умовах воєнного стану було внесено тимчасові зміни в аграрне законодавство, зокрема що стосується спрощення процедур, пов'язаних із використанням землі та іншими ресурсами. По-п'яте, війна змусила українського законодавця підвищити увагу до забезпечення продовольчої безпеки, адже Україна, яка традиційно була одним з найбільших експортерів сільськогосподарської продукції, мала зберігати стабільний рівень виробництва продовольства, навіть в умовах війни. По-шосте, відбувалася мобілізація сільськогосподарських потужностей;

– твердження про те, що бюджетна дотація, яка надається товаровиробникам, є важливим інструментом державної підтримки у сфері сільського господарства, адже вона спрямована на стимулювання виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції та забезпечення їх конкурентоспроможності, а її основне значення полягає у створенні сприятливих фінансових умов для виробників, що дозволяє їм зменшити витрати на виробничий процес, компенсувати ризики, пов'язані з коливаннями ринкових цін, несприятливими погодними умовами або іншими факторами, що впливають на ефективність аграрної діяльності;

дістало подальшого розвитку:

– обґрунтування наукової думки про те, що на сьогодні нормативно-правовий масив державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки представлений значною кількістю законодавчих нормативно-правових документів, які запропоновано поділити на дві групи: 1) ті, які регулюють окремі сфери сільськогосподарської діяльності, а також діяльність суб'єктів у відповідній сфері суспільного життя; 2) нормативно-правові акти, які визначають основи здійснення державної підтримки у відповідній сфері;

– теза про те, що організації водокористування відіграють важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки, оскільки вони відповідають за раціональне використання водних ресурсів, їх збереження та ефективний розподіл між різними галузями економіки, адже в сільському господарстві стабільне водопостачання є ключовим фактором для забезпечення високих урожаїв, особливо в регіонах з посушливим кліматом або нерівномірним розподілом опадів, а отже, завдяки належному управлінню водними ресурсами можливо зменшити негативний вплив кліматичних змін, підвищити продуктивність сільськогосподарського виробництва та гарантувати стабільне забезпечення населення продовольством;

– твердження про те, що недосконалість державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки обумовлена такими чинниками: 1) повномасштабна військова агресія, яка вплинула на всі сфери суспільного життя, а також призвела до руйнування критично важливої інфраструктури; 2) нестабільність і непослідовність державної політики у сфері забезпечення продовольчої безпеки та сільського господарства; 3) недостатнє фінансове забезпечення, відсутність ефективних державних програм кредитування, високі кредитні ставки; 4) високий рівень

корупції та неефективність адміністрування; 5) застаріла матеріально-технічна база, проблеми логістики тощо; 6) відсутність стимулювання екологічно сталих методів ведення господарства; 7) неможливість експорту продукції через заблоковані порти й обмежений доступ до ринків.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що викладені в дисертації висновки й пропозиції використовуються та можуть бути використані в:

– *науково-дослідній сфері* – як теоретичне підґрунтя для проведення подальших теоретико-прикладних досліджень, присвячених теоретичним і практичним проблемам державної підтримки сільського господарства як складової продовольчої безпеки (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правотворчій діяльності* – у процесі вдосконалення та розроблення нормативно-правових актів різної юридичної сили, у нормах яких закріплюються адміністративно-правові засади державної підтримки сільського господарства як складової продовольчої безпеки;

– *правозастосовній діяльності* – з метою підвищення ефективності діяльності суб'єктів державної підтримки розвитку сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки;

– *освітньому процесі* – у процесі підготовки підручників, навчальних посібників, а також лекцій і навчальних матеріалів з дисциплін «Адміністративне право», «Господарське право», «Аграрне право», «Фінансове право» тощо.

Апробація матеріалів дисертації. Підсумки розроблення проблематики та відповідні висновки оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях: «Актуальні проблеми імплементації наукових досягнень у практичну діяльність» (м. Київ, 19–20 січня 2022 р.), «Актуальні проблеми імплементації наукових досягнень у практичну діяльність» (м. Київ, 4–5 червня 2024 р.), «Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки: вітчизняний та зарубіжний досвід» (м. Київ, 18–19 вересня 2024 р.).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 205 сторінок. Список використаних джерел містить 183 найменування на 22 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, з'ясовано її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, окреслено мету й завдання роботи, об'єкт і предмет, схарактеризовано методологічне підґрунтя, аргументовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено інформацію про апробацію результатів дослідження, публікації, у яких відображено його ключові теоретичні та практичні положення, а також визначено структуру й обсяг рукопису.

Розділ 1 «Теоретико-правові засади державної підтримки сільського господарства як складової продовольчої безпеки» містить чотири підрозділи.

У підрозділі 1.1 *«Поняття та значення сільського господарства України як об'єкта адміністративно-правового регулювання для забезпечення продовольчої безпеки»* констатовано, що забезпечення продовольчої безпеки в Україні є одним з найважливіших аспектів національної безпеки, оскільки від цього залежить здатність держави забезпечувати своє населення необхідними продуктами харчування в достатній кількості й належній якості. Продовольча безпека охоплює не лише питання виробництва та доступності продовольства, а і його зберігання, переробки, а також забезпечення населення продуктами на регулярній основі. В умовах глобальних змін клімату, економічних викликів і політичної нестабільності питання продовольчої безпеки набуває особливого значення для розвитку країни та збереження соціальної, економічної та політичної стабільності.

Визначено поняття продовольчої безпеки та окреслено її основні ключові аспекти. Наголошено, що значущість продовольчої безпеки полягає в її впливі на здоров'я населення, економічну стабільність і національну безпеку держави загалом. З'ясовано, що забезпечення продовольчої безпеки сприяє зменшенню голоду, бідності, а також встановленню сталих сільськогосподарських практик, ефективних систем розподілу продовольства та стійких ланцюгів постачання продовольчих товарів різноманітного характеру. Акцентовано увагу на тому, що забезпечення продовольчої безпеки є фактично неможливим без державної активної підтримки та міжнародної співпраці.

Узагальнено наукові підходи вчених щодо розуміння поняття «сільське господарство», на підставі чого запропоновано авторське визначення «сільське господарство України як об'єкта адміністративно-правового регулювання для забезпечення продовольчої безпеки», а також розкрито його соціальне, економічне та політичне значення.

У підрозділі 1.2 *«Принципи державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки»* зауважено, що державна підтримка сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки не є явищем хаотичним, а отже, в її основі – система вихідних начал, ідей, які прийнято називати принципами. Саме принципи характеризують ключові вектори й напрями розвитку певного інституту. Наголошено, що принципи державної підтримки сільського господарства України створюють не лише ідейне підґрунтя для державної підтримки у відповідній галузі, а й визначають вектори розвитку сільськогосподарського виробництва, стабільності продовольчого ринку та задоволення потреб населення в безпечній та доступній їжі.

Зазначено, що і на науковому, і на законодавчому рівнях існує низка підходів щодо визначення переліку принципів державної підтримки сільського господарства України. Аналіз теоретичних підходів щодо визначення переліку принципів продовольчої безпеки взагалі, а також державної підтримки сільського господарства зокрема, дав змогу виокремити коло принципів, які є

актуальними в контексті актуалізованої в дисертаційній роботі проблематики: 1) принцип системності, відповідно до якого державна підтримка повинна здійснюватися систематично, послідовно, а також відповідати викликам і потребам певного різновиду сільськогосподарської діяльності; 2) принцип соціальної орієнтації, який передбачає, що ключовою метою державної підтримки має бути не лише розвиток сільськогосподарської сфери, а й забезпечення доступності продовольчих товарів для всіх верств населення; 3) принцип диференційованості, відповідно до якого підтримка повинна бути адаптована до: а) потреб певного регіону; б) соціально-економічної ситуації; в) рівня потреб населення; г) екологічних умов; 4) принцип цільової орієнтації підтримки, відповідно до якого остання має бути спрямована виключно на законодавчо визначені цілі, наприклад, підвищення продуктивності й обсягів виробництва, забезпечення якості продукції та розвиток експортного потенціалу; 5) принципи прозорості й доступності, які передбачають, що допомога має надаватись для всіх категорій сільськогосподарських виробників, а відповідні процедури мають бути прозорими, з чіткими механізмами контролю та звітності; 6) принцип інноваційності, орієнтований на те, щоб стимулювати впровадження сучасних технологій, наукових розробок і екологічно чистих методів виробництва для підвищення ефективності сільського господарства; 7) принцип інтеграції в європейський та світовий ринки; 8) принцип субсидіарності, відповідно до якого держава допомагає тим, хто дійсно потребує підтримки з урахуванням регіональних особливостей та потреб конкретних виробників.

У підрозділі 1.3 «Нормативно-правовий масив державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки» акцентовано увагу на тому, що реалізація державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки є фактично неможливою без побудови належного правового регулювання цієї сфери.

Встановлено, що нормативно-правовий масив державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки становить сукупність нормативно-правових актів різної юридичної сили, норми яких спрямовано на регулювання та впорядкування суспільних відносин у досліджуваній сфері суспільного життя. До відповідних нормативних документів віднесено: Конституцію України, міжнародні договори та угоди, закони України та підзаконні нормативно-правові акти. Так, Конституція України та міжнародні нормативні документи визначають найбільш важливі засади функціонування сільськогосподарського сектору, а також державної політики в галузі забезпечення продовольчої безпеки. Водночас законодавчі акти найбільш доцільно поділити на дві групи: 1) документи, які регулюють окремі сфери сільськогосподарської діяльності, а також роботу суб'єктів у відповідній сфері суспільного життя; 2) законодавчі акти, що визначають основи здійснення державної підтримки. Що ж стосується підзаконних нормативно-правових актів, то їх ключове призначення полягає у

визначенні процедурних та організаційних засад державної підтримки, а також здійсненні звітності в цій сфері.

У підрозділі 1.4 *«Система суб'єктів державної підтримки розвитку сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки»* суб'єктами державної підтримки розвитку сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки запропоновано вважати органи державної влади, які відповідно до норм чинного законодавства наділені спеціальною компетенцією, а також повноваженнями (сукупністю суб'єктивних прав та юридичних обов'язків), що спрямовані на реалізацію заходів правового, економічного, організаційного, управлінського та іншого характеру в досліджуваній сфері суспільного життя.

Схарактеризовано повноваження Верховної Ради України в контексті державної підтримки розвитку сільського господарства України, у зв'язку з чим наголошено, що ключова роль Парламенту полягає в законодавчому закріпленні державної підтримки розвитку сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки. Акцентовано увагу на ролі Президента України в забезпеченні продовольчої безпеки. Наголошено, що одним з важливих суб'єктів державної підтримки розвитку сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки є Кабінет Міністрів України.

Розкрито роль і значення Міністерства економіки України, Міністерства аграрної політики та продовольства України як безпосередніх суб'єктів реалізації державної політики у сфері підтримки розвитку сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки.

Наголошено на значущості місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, які виконують комплекс повноважень у досліджуваній сфері на місцях. Проаналізовано нормативно-правові засади діяльності окреслених суб'єктів у сфері підтримки розвитку сільського господарства України. Окреслено суб'єкти, які мають вплив у досліджуваній сфері, а саме: Державна регуляторна служба України, Державна установа «Офіс з просування експорту України» та Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

Обґрунтовано висновок, згідно з яким ця розгалуженість суб'єктів обумовлює виникнення ситуацій, коли їх повноваження дублюються, що призводить до негативних наслідків правового й організаційного характеру, а отже, перешкоджає ефективній реалізації адміністративних процедур реалізації відповідної підтримки в різних напрямках сільськогосподарської діяльності.

Розділ 2 «Особливості реалізації державної підтримки сільського господарства як складової продовольчої безпеки» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 *«Адміністративні процедури державної підтримки виробників продукції тваринництва як складової продовольчої безпеки»* зауважено, що реалізація державної підтримки сільського господарства як складової продовольчої безпеки передбачає реалізацію низки адміністративних процедур, які різняться залежно від сфери, на яку вони орієнтовані, зокрема це

стосується: виробників продукції тваринництва; виробників окремих видів сільськогосподарської продукції; організацій водокористування тощо.

Встановлено, що із суто етимологічної точки зору процедура – це встановлений порядок виконання певних дій або сукупність послідовних кроків, які забезпечують досягнення визначеної мети в конкретній сфері діяльності, у праві ж вказаний термін розширює свій зміст. Розкрито зміст правових процедур, у зв'язку з чим зазначено, що останні набувають своєї специфіки залежно від того, які суспільні відносини в її межах виникають і нормами якої галузі права вони регулюються. Зокрема, у контексті порушеної в роботі проблематики йдеться про процедури адміністративні. Запропоновано авторське визначення поняття «адміністративні процедури реалізації державної підтримки сільського господарства як складової продовольчої безпеки». Наголошено, що дотримання відповідних процедур забезпечує ефективне використання фінансових, матеріально-технічних та інформаційних ресурсів з метою стабілізації та розвитку сільськогосподарського виробництва, підвищення його ефективності, доступності продовольства для населення та зміцнення продовольчої безпеки держави. Відмічено, що зазначене визначення є універсальним і притаманне реалізації адміністративних процедур державної підтримки виробників продукції тваринництва, сільськогосподарської продукції, організації водовикористання тощо. Водночас для кожної із вказаних сфер характерним є власний набір адміністративних процедур та їх внутрішній зміст.

Розкрито особливості адміністративних процедур державної підтримки виробників продукції тваринництва як складової продовольчої безпеки. Доведено, що адміністративні процедури державної підтримки виробників продукції тваринництва забезпечують стабільність виробництва, підвищують його конкурентоспроможність, сприяють якості продукції та дозволяють ефективно реагувати на виклики, пов'язані з глобальними економічними й екологічними загрозами. Ефективне функціонування таких механізмів є запорукою сталого розвитку агропромислового комплексу та забезпечення потреб населення у високоякісних продуктах тваринного походження.

У підрозділі 2.2 *«Адміністративні процедури державної підтримки виробників окремих видів сільськогосподарської продукції як складової продовольчої безпеки»* поняттям «сільськогосподарська продукція» запропоновано вважати сукупність продуктів, отриманих у результаті ведення сільськогосподарської діяльності, яка охоплює вирощування рослин і розведення тварин для задоволення потреб населення в харчових продуктах, сировині для переробної промисловості та інших сфер економіки. До сільськогосподарської продукції належать зернові, овочеві, фруктові, технічні культури, м'ясо, молоко, яйця, мед та інші товари, що є основою харчування людини та функціонування агропромислового комплексу.

Акцентовано увагу на тому, що в науковій літературі питання видів, а також переліку адміністративних процедур державної підтримки виробників окремих видів сільськогосподарської продукції майже не висвітлювались. До відповідних адміністративних процедур зараховано: дозвільні процедури

(сутність яких полягає у встановленні чітких правил отримання дозволів, ліцензій, сертифікатів та інших офіційних документів, які надають виробникам можливість користуватися державними програмами підтримки, такими як фінансові дотації, субсидії чи пільгове кредитування); процедури, пов'язані з наданням державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам, які використовують меліоровані землі, та організаціям водокористувачів; процедури кредитування суб'єктів виробництва сільськогосподарської продукції; процедури, пов'язані з порядком надання мікрогрантів на створення або розвиток власного бізнесу; процедури пов'язані з наданням грантів, зокрема для створення або розвитку садівництва, ягідництва та виноградарства. Детально схарактеризовано наведені адміністративні процедури державної підтримки виробників окремих видів сільськогосподарської продукції як складової продовольчої безпеки, виокремлено їх недоліки та запропоновано способи їх усунення.

У підрозділі 2.3 *«Адміністративні процедури державної підтримки організації водокористування як складової продовольчої безпеки»* зауважено, що розвиток науково-технічного прогресу, перехід економіки України на інноваційний шлях та ускладнення виробничих процесів в аграрному секторі зумовили особливу значущість водних ресурсів. Це стосується забезпечення населених пунктів якісною питною водою, водопостачання виробничих і соціально-побутових об'єктів, збереження поверхневих і підземних водних джерел, а також відновлення водних ресурсів. Одним з найбільших споживачів води залишається аграрне виробництво.

Встановлено, що державна підтримка організацій водокористування відіграє важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки, оскільки стабільне й ефективне використання водних ресурсів є основою для сталого розвитку аграрного сектору. Зазначено, що сільське господарство, особливо зрошуване землеробство, значною мірою залежить від доступності та якості води, а раціональне водокористування дозволяє підвищити врожайність, знизити ризики посухи й забезпечити стабільне виробництво продовольства. Виокремлено найбільш важливі адміністративні процедури державної підтримки організації водокористування як складової продовольчої безпеки та схарактеризовано порядок їх реалізації. Розкрито значення адміністративних процедур державної підтримки організацій водокористування як складової продовольчої безпеки.

Розділ 3 «Шляхи вдосконалення адміністративно-правового регулювання державної підтримки сільського господарства як складової продовольчої безпеки» містить два підрозділи.

У підрозділі 3.1 *«Державно-правові гарантії підтримки сільського господарства України в умовах дії правового режиму воєнного стану»* зауважено, що повномасштабна воєнна агресія з боку російської федерації зумовила потребу в перегляді системи підтримки сільського господарства України в умовах дії правового режиму воєнного стану, що позначилося на гарантіях здійснення цієї діяльності. Визначено негативні чинники, які суттєво впливають на стан забезпечення державно-правових гарантій підтримки

сільського господарства України в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Встановлено, що державно-правові гарантії підтримки сільського господарства України в умовах дії правового режиму воєнного стану – це сукупність правових, економічних, організаційних заходів, інструментів і засобів, які у своїй діяльності використовують спеціально уповноважені органи державної влади з метою забезпечення стабільного, безперебійного та ефективного функціонування агропромислового комплексу країни, що зрештою сприяє її продовольчій безпеці. Серед досліджуваних гарантій виокремлено: правові, економічні, політичні та соціальні гарантії. Проаналізовано вказані вище гарантії підтримки сільського господарства України в умовах дії правового режиму воєнного стану.

У підрозділі 3.2 *«Розвиток адміністративного законодавства в частині вдосконалення адміністративно-правового інструментарію державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки»* констатовано, що на сьогодні в зазначеній сфері залишається низка проблем, зокрема правового характеру, що обумовлено наявністю прогалин у відповідному адміністративному законодавстві. Акцентовано увагу на тому, що відсутність продовольчої безпеки має далекосяжні наслідки, які впливають на окремих людей, громади та суспільство на багатьох рівнях. Ці наслідки охоплюють здоров'я, економіку й соціальну сферу, спричиняючи вияви бідності та голоду. Основними наслідками відсутності продовольчої безпеки визнано такі: вплив на здоров'я; економічні наслідки; соціальні й політичні наслідки; збільшення міграційних процесів; бідність поколінь; надмірна експлуатація земельних і водних ресурсів, вирубка лісів і деградація ґрунту.

Проаналізовано стратегічні державні програми, спрямовані на підтримку сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки. Аналіз відповідних стратегій дозволив дійти висновку, що органи державної влади багато уваги приділяють проблемі продовольчої безпеки, визнаючи чільне місце сільського господарства. Обґрунтовано доцільність внесення змін у чинне законодавство, що регулює державну підтримку сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки, а також забезпечення практичної реалізації запланованих заходів.

У межах опрацювання напрямів розвитку адміністративного законодавства в частині вдосконалення адміністративно-правового інструментарію державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки розглянуто організаційні, технічні та інші аспекти цього питання. Наголошено, що сьогодні технології відіграють вирішальну роль у покращенні продовольчої безпеки шляхом підвищення продуктивності сільського господарства, зменшення харчових відходів і підвищення ефективності розподілу їжі. Це дозволяє фермерам виробляти більше продуктів харчування, використовуючи менше ресурсів, що своєю чергою допомагає протистояти таким проблемам, як зміна клімату, збої в ланцюжках поставок і неефективна сільськогосподарська практика. Наведено найбільш важливі та

ефективні технологічні чинники підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки.

ВИСНОВКИ

У **висновках** дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягає в тому, щоб з'ясувати сутність і розкрити особливості адміністративно-правових засад державної підтримки сільського господарства як складової продовольчої безпеки, на основі чого розробити пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення адміністративного законодавства в цій сфері з урахуванням сучасних викликів і загроз. У результаті дослідження сформульовано низку нових наукових висновків, основні з них такі:

1. Визначено поняття «сільське господарство України як об'єкт адміністративно-правового регулювання», яким запропоновано розуміти особливу сферу виникнення адміністративних правовідносин, яка регулюється за допомогою норм адміністративного права, а також сукупністю визначених ними інституцій і механізмів державного управління, що спрямовані на створення належних умов функціонування, організації, управління, контролю та подальшого розвитку цієї сфери з метою забезпечення продовольчої безпеки держави, сталого й раціонального використання природних ресурсів і соціально-економічного розвитку країни загалом. Акцентовано увагу на тому, що значення сільського господарства в контексті забезпечення продовольчої безпеки визначається його ключовою роллю у формуванні внутрішнього ринку продовольства, забезпеченні доступності якісних і поживних продуктів харчування для населення та гарантуванні економічної стабільності держави. Встановлено, що через адміністративно-правове регулювання держава впливає на розвиток аграрного виробництва, встановлюючи вимоги щодо земельного використання, екологічних стандартів, контролю якості продукції, фінансової політики, зокрема щодо забезпечення підтримки фермерських господарств.

2. Аргументовано, що принципами державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки найбільш доцільно розуміти розчинену в нормах чинного законодавства систему вихідних начал, ідей, які слугують основою здійснення досліджуваної діяльності. Саме принципи створюють не лише ідейне підґрунтя для державної підтримки у відповідній галузі, а й визначають вектори розвитку сільськогосподарського виробництва, стабільність продовольчого ринку та задоволення потреб населення в безпечній і доступній їжі. У цьому контексті виокремлено такі принципи: системності; соціальної орієнтації; диференційованості; цільової орієнтації підтримки; прозорості й доступності; інноваційності; інтеграції в європейський та світовий ринки; субсидіарності.

3. Констатовано, що на сьогодні нормативно-правовий масив державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки представлений значною кількістю нормативно-правових

актів різної юридичної сили. Так, Конституція України та міжнародні нормативно-правові акти визначають найбільш важливі засади функціонування сільськогосподарського сектору, а також державної політики в галузі забезпечення продовольчої безпеки. Водночас законодавчі акти запропоновано поділити на дві групи: 1) закони, які регулюють окремі сфери сільськогосподарської діяльності, а також роботу суб'єктів у відповідній сфері суспільного життя; 2) закони, які визначають основи здійснення державної підтримки. Що стосується підзаконних нормативно-правових актів наголошено, що їх ключове призначення полягає у визначенні процедурних та організаційних засад державної підтримки, а також здійсненні звітності в цій сфері. Крім розгалуженості нормативно-правового масиву, він за своєю сутністю та механізмом реалізації є складним, що ускладнює доступ до отримання такої допомоги.

4. З'ясовано, що на сьогодні система суб'єктів державної підтримки розвитку сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки є досить розгалуженою, у зв'язку з чим її слід поділити на три великі групи: 1) суб'єкти, до компетенції яких входить створення законодавчої основи, а також формування та реалізація державної політики у відповідній сфері, зокрема: Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України та підпорядковані йому міністерства; 2) суб'єкти, які відповідають за формування та реалізацію державної політики на місцевому рівні (місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування); 3) суб'єкти, які безпосередньо реалізують заходи державної підтримки, а також здійснюють державний контроль у цій сфері. Зауважено, що така розгалуженість суб'єктів обумовлює виникнення ситуацій, коли їх повноваження дублюються, що призводить до негативних наслідків правового та організаційного характеру, а отже, перешкоджає ефективній реалізації адміністративних процедур реалізації відповідної підтримки в різних напрямках сільськогосподарської діяльності.

5. Обґрунтовано, що нині адміністративні процедури державної підтримки виробників продукції тваринництва врегульовані досить змістовно, однак вони є дещо бюрократично заплутаними. Зазначене досить часто призводить до того, що суб'єкти тваринного виробництва не мають можливості, зокрема з позиції юридичного супроводу, отримати відповідну підтримку. У межах вивчення представленої проблематики зауважено, що дотримання вказаних процедур, а також забезпечення їх практичної реалізації в контексті продовольчої безпеки дозволить: збільшити обсяги виробництва тваринної продукції, що своєю чергою сприятиме зростанню внутрішнього ринку; підвищити якість продукції шляхом залучення інвестицій у нові технології, зокрема в частині виготовлення м'яса, молока, яєць; стабілізувати ціни на товари; зменшити залежність від імпортової продукції; розвивати сільські території, зберегти робочі місця, стимулювати фермерські господарства до розвитку.

6. Аргументовано положення стосовно того, що адміністративні процедури державної підтримки в досліджуваній сфері суспільного життя

відіграють ключову роль у регулюванні аграрного сектору та забезпеченні продовольчої безпеки, проте вони нерідко супроводжуються значними труднощами. Однією з основних проблем є надмірна бюрократизація процесів, що ускладнює доступ товаровиробників до фінансових ресурсів. Вимоги щодо збору численних документів, зatoryжні терміни розгляду заявok і складні механізми отримання дотаций або пільг часто призводять до того, що малі та середні фермерські господарства не можуть повною мірою скористатися державною підтримкою. Наголошено, що ще однією проблемою є непрозорість розподілу коштів, що спричиняє неефективне використання бюджетних ресурсів. Крім того, недосконалість механізмів узгодження державної підтримки з реальними потребами сільськогосподарських підприємств призводить до дисбалансу у виробництві окремих видів продукції. Нерідко фінансова допомога спрямовується на галузі, що мають менший вплив на продовольчу безпеку, тоді як критично важливі напрями, наприклад, виробництво зернових або овочевих культур, залишаються без належної підтримки.

7. Сформульовано висновок про те, що значення адміністративних процедур державної підтримки організації водокористування як складової продовольчої безпеки полягає в такому: по-перше, забезпечують умови для стабільного водопостачання, що гарантує безперервне виробництво сільськогосподарської продукції навіть за умов кліматичних змін; по-друге, оптимізує водокористування, тобто забезпечує зменшення витрат води, що дозволяє зберегти ці ресурси й уникнути кризових ситуацій, що можуть впливати на врожайність та якість продукції; по-третє, створити умови екологічного балансу, за якого запровадження екологічно безпечних методів водокористування сприяє довготривалому збереженню продуктивності земель; по-четверте, підвищує економічну ефективність, оскільки державна підтримка допомагає агровиробникам знижувати витрати на водозабезпечення, що покращує їхню конкурентоспроможність і стійкість на ринку.

8. Зазначено, що державно-правові гарантії підтримки сільського господарства України в умовах дії правового режиму воєнного стану – це сукупність правових, економічних, організаційних заходів, інструментів та засобів, які у своїй діяльності використовують спеціально уповноважені органи державної влади з метою забезпечення стабільного, безперебійного й ефективного функціонування агропромислового комплексу держави, що в кінцевому рахунку сприяє її продовольчій безпеці. До переліку відповідних гарантій віднесено: нормативно-правові, економічні, політичні та соціальні. Наголошено, що ключовими проблемами, які заважають реалізації державно-правових гарантій підтримки сільського господарства України в умовах дії правового режиму воєнного стану є такі: 1) нестабільність правового середовища, а також відсутність достатнього рівня правової свідомості та культури в сільгоспвиробників, що не дає їм швидко адаптуватися до змін; 2) обмеженість фінансових ресурсів держави, що виявилось у скороченні сум державних дотаций; 3) складність залучення іноземних інвесторів; 4) значні логістичні труднощі як національного, так і міжнародного характеру, зокрема

блокування чорноморських портів, дефіцит пального та перебої в роботі залізничного транспорту; 5) кадровий дефіцит, обумовлений мобілізацією працівників аграрного сектору; 6) дефіцит добрив, насіння, засобів захисту рослин через руйнування виробничих потужностей і зростання цін; 7) бюрократичні перешкоди, високий рівень корупції.

9.3 метою розвитку адміністративного законодавства в частині вдосконалення адміністративно-правового інструментарію державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки запропоновано: по-перше, Україні разом зі всією світовою спільнотою підписати Міжнародну угоду про світову продовольчу безпеку, до якої повинна приєднатись максимальна кількість країн; по-друге, внести зміни та доповнення до законів України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», «Про державну підтримку сільського господарства України», «Про державні резерви», зокрема в частині посилення гарантій діяльності суб'єктів сільського господарства, а також підвищення рівня фінансового забезпечення, покращення програм їх кредитування тощо; по-третє, розв'язати низку організаційних, технічних, фінансових та інших проблем, у рамках чого вбачається необхідним: 1) підвищити продуктивність сільського господарства шляхом впровадження нових технологій, інструментів і засобів; 2) проводити активну роботу із соціально вразливими групами населення, що забезпечить зміну попиту; 3) розвиток аграрної освіти, підвищення престижності цієї професії; 4) подальше розширення електронних платформ для надання адміністративних послуг, таких як реєстрація земельних ділянок, отримання дозвільної документації, подача звітності.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Винниченко А.В. До характеристики принципів державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки. *Юридична наука*. 2020. № 3. Т. 2. С. 209–214.

2. Винниченко А.В. Нормативно-правовий масив державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки. *Держава та регіони*. Серія Право. 2022. № 2. С. 322–327.

3. Vynnychenko, A. The concept and significance of agriculture in Ukraine as an object of administrative and legal regulation to ensure food security. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2023. № 9. pp. 16–20.

4. Vynnychenko, A. The concept of food security and the problem of its provision under modern conditions. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2024. № 1. pp. 14–24.

5. Винниченко А.В. Напрями вдосконалення правового регулювання державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки. *KELM*. 2024. № 5(65). С. 160–164 (Республіка Польща).

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Винниченко А.В. Поняття адміністративних процедур реалізації державної підтримки сільського господарства як складової продовольчої безпеки. *Актуальні проблеми імплементації наукових досягнень у практичну діяльність*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 19–20 січ. 2022 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 42–44.

7. Винниченко А.В. Шляхи вдосконалення організаційних аспектів державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки. *Актуальні проблеми імплементації наукових досягнень у практичну діяльність*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, (Київ, 4–5 черв. 2024 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2024. С. 98–100.

8. Винниченко А.В. Поняття принципів державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки. *Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки: вітчизняний та зарубіжний досвід*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, (Київ, 18–19 верес. 2024 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2024. С. 36–39.

АНОТАЦІЯ

Винниченко А. В. Адміністративно-правові засади державної підтримки сільського господарства як складової продовольчої безпеки. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2025.

У дисертаційній роботі наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягало в тому, щоб з'ясувати сутність і розкрити особливості адміністративно-правових засад державної підтримки сільського господарства як складової продовольчої безпеки, на основі чого розробити пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення адміністративного законодавства в цій сфері з урахуванням сучасних викликів і загроз.

Удосконалено поняття сільського господарства України як об'єкта адміністративно-правового регулювання для забезпечення продовольчої безпеки. Встановлено коло принципів, систему суб'єктів і нормативно-правовий масив державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки. Схарактеризовано адміністративні процедури державної підтримки виробників продукції тваринництва як складової продовольчої безпеки. Розкрито зміст адміністративних процедур державної підтримки виробників окремих видів сільськогосподарської продукції як складової продовольчої безпеки. Надано характеристику адміністративним процедурам державної підтримки організації водокористування як складової продовольчої

безпеки. Встановлено державно-правові гарантії підтримки сільського господарства України в умовах дії правового режиму воєнного стану. Запропоновано напрями розвитку адміністративного законодавства в частині вдосконалення адміністративно-правового інструментарію державної підтримки сільського господарства України в контексті забезпечення продовольчої безпеки.

Ключові слова: сільське господарство, продовольча безпека, принципи, державна підтримка, нормативно-правовий масив, суб'єкти, адміністративні процедури, продукція тваринництва, сільськогосподарська продукція, водокористування, державно-правові гарантії, правовий режим воєнного стану, удосконалення, адміністративне законодавство.

SUMMARY

Vynnychenko A.V. Administrative and legal principles of state support for agriculture as a component of food security. – *Qualification scientific work in the form of a manuscript.*

Dissertation for the degree of candidate of legal sciences in the specialty 12.00.07 «Administrative law and process; financial law; information law». – Scientific Institute of Public Law, Kyiv, 2025.

The dissertation provides a theoretical generalization and a new solution to the scientific task, which was to clarify the essence and reveal the features of the administrative and legal principles of state support for agriculture as a component of food security, on the basis of which to develop proposals and recommendations aimed at improving administrative legislation in this area, taking into account modern challenges and threats.

The concept of agriculture in Ukraine as an object of administrative and legal regulation to ensure food security has been improved and its significance has been revealed. A set of principles of state support for Ukrainian agriculture in the context of ensuring food security has been established. The regulatory and legal framework of state support for Ukrainian agriculture in the context of ensuring food security has been summarized. The system of subjects of state support for the development of Ukrainian agriculture in the context of ensuring food security has been outlined. The administrative procedures of state support for producers of livestock products as a component of food security have been characterized. The content of administrative procedures of state support for producers of certain types of agricultural products as a component of food security has been disclosed. The administrative procedures of state support for the organization of water use as a component of food security have been characterized. State and legal guarantees of support for Ukrainian agriculture under the legal regime of martial law have been established. Directions for the development of administrative legislation in terms of improving the administrative and legal tools of state support for Ukrainian agriculture in the context of ensuring food security have been proposed.

Keywords: agriculture, food security, principles, state support, regulatory framework, entities, administrative procedures, livestock products, agricultural products, water use, state legal guarantees, legal regime of martial law, improvement, administrative legislation.